

De aller fleste ungdom på Agder har det bra, men en høyere andel enn tidligere svarer at de har psykiske plager og at de har prøvd cannabis. Resultater fra Ungdata-undersøkelsen i Agder 2019

Hvorfor undersøkelsen og hvem står bak?

Ifølge folkehelseloven § 5 og § 21 skal kommunene og fylkeskommunene ha oversikt over helsetilstanden og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Resultatene fra undersøkelsen gir oversikt over den lokale oppvekstsituasjonen. Spørsmålene i undersøkelsen dekker temaer som forhold til foreldre og venner, utdanning og skole, fritidsaktiviteter, nærmiljø, helsevaner, bruk av tobakk og rus, psykisk og fysisk helse, bruk av tjenestetilbudet, med mer.

Ung i Agder gir kunnskapsgrunnlag til plan- og utviklingsarbeid både i kommunene og i regionen. Kunnskap fra undersøkelsene kan brukes blant annet i utviklingsarbeid i skolene, i nærmiljøet, i utforming av helsetjenester for ungdom og bidra inn i politiske prosesser.

Foto: KoRus Sør

I Agder ble Ungdata gjennomført våren 2016 og våren 2019. Alle ungdomsskolene og de videregående skolene deltar i Ungdata. 5. og 6. november ble det arrangert en Ungdata-konferanse, med blant annet presentasjon av regionens resultater og rapporten «Ung i Agder 2019» ble lansert.

Planleggingen, gjennomføringen og etterarbeidet rundt undersøkelsen er et samarbeid mellom kommunene i fylket, Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune og Fylkesmannen i Agder, KoRus-Sør og ungdomsorganisasjonene i fylket. Velferdsforskningsinstituttet NOVA har det faglige ansvaret for undersøkelsen.

Regionale resultater 2019

Resultatene fra Agder viser at blant de over 18.000 ungdommene som svarte på undersøkelsen, har de aller fleste et godt forhold til foreldrene sine, nære venner de kan stole på og 91 % trives på skolen. De føler seg trygge og er fornøyde med stedet de bor. De aller fleste har god fysisk og psykisk helse og er optimistiske med tanke på fremtiden.

Men samtidig er det litt færre som trives på skolen nå, sammenlignet med 2016, og flere svarer at de kjeder seg eller ofte gruer seg til å gå på skolen. Og samtidig som tid brukt på lekser går ned, oppgir nesten halvparten av ungdommene at de blir stresset av skolearbeidet.

Ungdoms skjermbruk har økt, og færre møtes fysisk. Men halvparten av ungdommene svarer at de har minst én nær venn som de bare har kontakt med gjennom nettet. Ungdomsskole-elevene i Agder er mer fornøyd med tilbudet av fritidslokaler enn i landet for øvrig.

I Agder som i landet for øvrig, har alkoholbruken gått ned de siste årene men nå har nedgangen stoppet opp og flatet ut. Cannabisbruk har økt på nesten alle klassetrinn vi har sammenlignbare tall (i forhold til 2016), på VG3 har 21 % av guttene og 11 % av jentene prøvd cannabis det siste året. Det er også en økning på alle klassetrinn i andel ungdom som har begått minst 10 regelbrudd det siste året.

Omfanget av selvrapporterte fysiske og psykiske helseplager har økt fra 2016, både for jenter og gutter. Blant de som opplever mye press, er det vanligst å oppleve press om å gjøre det bra på skolen.

Undersøkelsen viser også at det er systematiske sosioøkonomiske forskjeller i ungdommenes helse, livskvalitet og levekår. På nesten alle områder ser vi at ungdom fra familier med lav sosioøkonomisk status skårer lavere.

Undersøkelsen hadde denne gang også åpne spørsmål, hvor ungdommen kunne skrive hva de synes var det beste med å være ungdom i dag og om det var noe de kunne tenke seg var annerledes. Hver femte elev fikk disse spørsmålene og 1700 svarte. Her beskriver mange det stress og press de opplever i hverdagen, som eksemplene under viser:

Det beste med være ungdom i dag er at man har så utrolig mange muligheter, og det verste er presset om å utnytte disse mulighetene på en best mulig måte. Det burde være lov til å satse på at fagbrev eller jobbe som søppelmann, om det er det man vil. Jeg synes det er for mye press på utseende, ambisjoner og det å være flink pike (Jente, Vg3).

Ungdom opplever så mye mer press enn de voksne noen gang vil ane eller forstå (Gutt, Vg1).

I tillegg beskriver mange ungdom det «det gode og onde» med sosiale medier og teknologi:

Det beste er at vi kan kommunisere med hverandre når vi vil, med mobil og over nett. Jeg tror vi er mer åpne med hverandre enn før også. På samme tid skulle jeg ønske vi var foruten mobilene, jeg tror det hadde vært enklere å tørre å skape relasjoner og forbinde seg til andre mennesker på denne måten (Jente, Vg1).

Les mer i rapporten her:

<https://www.korus-sor.no/publikasjoner/ung-i-agder-2019/>

Fylkesmannens ungdomsråd

Fylkesmannens ungdomsråd har vært med å kommentere undersøkelsen. De er ikke overrasket over de høye og økende tall for alle trinn og begge kjønn, om psykisk helse. Heller ikke de høye tall for cannabis. Èn mener at det er mye lettere for han og hans kamerater å snakke om vanskelige ting og følelser på chat og meldinger. I fysisk møte kan det være for flaut, lettere å åpne seg på sosiale medier. Det er også veldig gjenkjennelig at 48 % har en nær venn på nett, èn har to nære venner i USA som han har truffet på denne måten. De mener også at til spørsmålet om hva som gir status, burde det være et punkt om det å «hele tiden være på, å vise at en er med på ting».

Fylkesmann Stein A. Ytterdahl, ungdom fra Agder og to medarbeidere hos Fylkesmannen. Foto: Ole Wilhelm Svensen

Ungdata-konferansen 2019

Under Ungdata-konferansen i november ble resultatene presentert og drøftet. To flotte ungdommer var konferansierer og et ungdomspanel kommenterte resultatene og kom med sine innspill.

Noen temaer ble satt søkelys på, som cannabisbruk, skjem-bruk og livsmestring i skolen. Geir Møller fra Telemarsksforskning viste hvordan vi kan gå fra tall til analyse til helhetlig forebygging. Han viste at beskyttelsesfaktorene gode familierelasjoner, skoletilknytning, vennerelasjoner og godt nærmiljø ser ut til å veie opp for sosial ulikhet i psykiske helse. Og at

det også er en sammenheng mellom disse beskyttelsesfaktorene og rusbruk. Han mente at vi bør se mer på miljøtiltak rundt ungdommen, slik som de har jobbet på Island.

Det ble arrangert gruppearbeid hvor både ungdom og voksne i kommunene jobbet frem tiltak de ønsker å jobbe videre med i tiden fremover. Noen av hovedtrekkene fra dette, var at det er ønskelig med mer kunnskap om rus og psykisk helse i skolen, som også foreldrene må involveres i. Det er også flere som ønsker tilbud for gutter og deres psykiske helse. I tillegg er det ønskelig med mer fritidstilbud for alle, eksempelvis med ordningen Fritidskort. For å kunne jobbe videre med resultatene er mange opptatt av at vi «ikke må snakke om ungdom, men med»!

Resultatene av gruppearbeidet vil de regionale aktører ta med seg videre i sin understøtterrolle for kommunene.

Du kan se presentasjonene fra konferansen og resultater fra gruppearbeidet her:

<https://www.korus-sor.no/verktoy/ungdata/fylkesvis-gjennomforing-av-ungdata/ungdata-i-agder/>